

پیش‌بینی ناپذیری کنش سیاسی ایرانیان

مرتضی اصلاحچی

به این قدرت می‌شد و نتیجه‌ی آن ایجاد شرایط مناسب برای حکومت‌های استبدادی می‌شد. حکومت استبدادی که پایه‌ی اصلی آن احتیاج مردم به آب و مشخصه‌ی بارز آن وسعت قلمروی آنها به خاطر سرزمین‌های وسیع و جمعیت‌های متمرکز که به راحتی قابل اعمال حاکمیت بودند. گرچه به مرور زمان از لحاظ انسان‌شناسی تا حدی پایه‌های نظریه استبداد شرقی و تاثیر آن بر رفتار مردمان شرق دچار تزلزل شد.

در دوران مدرن پیدایش منابع انرژی عمدتاً در کشورهای شرقی، نفت و گاز را جایگزین آب کرد و پدیده‌ای به نام دولت رانتیر (تحصیلدار) را به وجود آورد. دولت رانتیر به خاطر کسب درآمد از منابع طبیعی، بی‌نیاز از مالیات مردم می‌گردد و این مساله میزان کرنش و تاثیرپذیری آن را نسبت به خواسته‌های جامعه پایین می‌آورد و از طرفی مردم را وابسته به خود می‌کند. اکنون قسمت قابل ملاحظه‌ای از جمعیت شاغل ایران یا مستقیماً کارمند دولت هستند و یا به طور غیرمستقیم درآمدشان از طریق دولت تامین می‌گردد. این امر سبب می‌شود مردم از طرفی خود را مدیون دولت بدانند و از طرف دیگر از مواجهه و مخالفت با خواسته‌های آن‌ها اهمه داشته باشند. چون نبض حیاتی زندگی خود (درآمد) را در اختیار دولت می‌دانند.

۲- برخی نیز این مساله را مربوط به عدم تعیین طبقاتی مردم ایران می‌دانند. در نظام‌های سیاسی با ثبات در جهان، مردم با توجه به طبقه‌ای که خود را متعلق به آن می‌دانند، رای می‌دهند و کاندیدایی را که احساس می‌کنند بیشتر خواسته‌ی آنها را برآورده می‌کند، انتخاب می‌کنند. اما از آنجا که در ایران اقشار مختلف احساس هویت طبقاتی ندارند نمی‌توانند به درستی با این مینا انتخاب بکنند و به این خاطر با توجه به شعارهایی که احساس می‌کنند به آنها دل‌بستگی دارند، رای می‌دهند؛

سوالات می‌توان ارایه کرد اما هیچ کدام آنها جوابی قطعی و راهگشا برای این مساله نیست. در زیر به صورت کوتاه به چند نمونه از تحلیل‌هایی که برای این مساله مطرح می‌گردد اشاره می‌شود (هر کدام از این موارد نیازمند بحثی جداگانه و مفصل است):

۱- عده‌ای این امر را مربوط به روح استبداد شرقی و استبدادزدگی تاریخی (۲۵۰۰ساله) ایرانیان می‌دانند. استبداد شرقی به نوع خاصی از حکومت‌های استبدادی گفته می‌شود که با تعریف معمول دیکتاتوری تطابق ندارد. از آن جا که این سیستم بیشتر در کشورهای شرقی یا آسیایی موجود بوده و هست، دیکتاتوری شرقی یا شیوه‌ی تولید آسیایی به آن اطلاق شده است. برخلاف تعریف دیکتاتوری در این نوع طبقه اشراف استقلال نداشته و شاه یا رئیس حکومت، اشراف را می‌تواند تغییر دهد و یا حتی به قتل برساند. در حالی که در تعریف دیکتاتوری، قشر اشراف شاه را مورد حمایت قرار می‌دهند. در سیستم دیکتاتوری شرقی معمولاً با تغییر سلسله و یا حتی شاه طبقه اشراف هم تغییر می‌کنند.

علت اصلی این نامگذاری وضعیت آب در این مناطق است. آب در مشرق زمین بسیار کمتر از مغرب یافت می‌شود، بر این اساس جمعیت در این مناطق به طور متمرکز گسترش یافته است. به عبارت دیگر کمبود منابع آب باعث شده هر جا آبی کشف شده بلافاصله مردم به آن جا هجوم آورده و آبادی تشکیل دهند و مدام این آبادی گسترش یابد. نتیجه‌ی این روند این شد که مراکز جمعیتی در این مناطق بر محور آب متمرکز شوند، بر خلاف غرب خصوصاً اروپا که شاهد فاصله‌ی زیاد کانون‌های جمعیتی هستیم زیرا آب وجود داشته است. نکته‌ی مهم دیگر اینکه چون آب نایاب و در اعماق زمین یافت می‌شد نیاز به حفر چاه و قنات و... بوده است. از آن جا که مخارج این نوع عملیات‌ها از عهده کشاورزان ساده بر نمی‌آمده است، به ناچار به پادشاه و یا هر صاحب قدرت و ثروتی رجوع می‌کردند و این روند زمینه ساز وابستگی مردم

کنش سیاسی ایرانیان همواره غیر قابل پیش‌بینی بوده است و کارشناسان سیاسی هیچگاه نتوانسته‌اند منطقی منسجم برای انتخاب‌های سیاسی مردم ایران به دست آورند. همان گونه که انتخاب محمد خاتمی در دوم خرداد ۷۶ دور از انتظار بود، به همان نسبت نیز رای آوردن محمود احمدی‌نژاد عجیب بود. تعداد قابل توجهی از جمعیت ایران در یک دوره به اصلاحات رای دادند و هشت سال بعد تعداد بی‌شماری، شخصی مخالف اصلاحات را بر سر کار آوردند. با کمی تحقیق مشخص می‌شود تعداد زیادی از کسانی که به احمدی‌نژاد رای دادند، همان‌ها هستند که بیشتر به خاتمی رای داده بودند. حال این تغییر موضع ۱۸۰ درجه‌ای با چه منطقی توجیه می‌شود؟

همگان از آزاد نبودن انتخابات دم می‌زنند اما آزادترین انتخابات در جمهوری اسلامی (شورای شهر دوم) با کمترین استقبال مواجه می‌شود؟

در هر کوی و برزن و مغازه و تاکسی‌ای انتقاد تند مردم و نارضایتی آنها از مسوولین شنیده می‌شود، اما همین مردم در راهپیمایی‌ها حضور پیدا می‌کنند و در انتخابات شرکت می‌کنند. این تناقض‌ها در گفتار و عمل سیاسی مردم ایران را چگونه می‌توان توجیه کرد؟ پاسخ‌های بسیاری برای این

از بالا رفتن میزان تولید ناخالص ملی و درآمد سرانه افراد جامعه به دموکراسی‌های بانیات دست پیدا کردند، این مدل را برای ایران پیشنهاد می‌کنند. چون تجربه‌ی تاریخ بشری نشان داده است اصولا در جوامعی که اکثر مردم آن فقیر هستند، نمی‌توان توقع دموکراسی و فضای باز سیاسی داشت.

۳- مساله دیگری که مطرح می‌شود پایین بودن میزان دانش سیاسی مردم ایران و ناآگاهی آنان نسبت به مسائل سیاسی و اقتصادی است. این مولفه کاملا در ارتباط با بحث پیشین است. تحقیقات نشان می‌دهد بالا بودن میزان درآمد ارتباط مستقیمی با افزایش میزان دانش و آگاهی سیاسی و اجتماعی دارد. بر اثر کاهش آگاهی سیاسی، کسانی که بیشترین توان تبلیغاتی را دارند، می‌توانند با هدایت افکار مردم نظر آنان را نسبت به خواسته‌ی خود جلب کنند. مردم ایران به طرز قابل ملاحظه‌ای سیاسی هستند اما سیاسی بودن اکثر آنان برآمده از دانش و آگاهی سیاسی نیست و صرفا محدود به طرح انتقاد است.

این امر را می‌توان از میزان فروش روزنامه‌ها و نشریات سیاسی دریافت. در جوامع پیشرفته، فروش بالای روزنامه‌ها را نشانگر بالا بودن اطلاعات سیاسی مردم می‌دانند. در ایران به جز مواقع خاص، آحاد مردم علاقه چندانی به مطالعه‌ی روزنامه ندارند و برخی نیز اصولا اعتمادی به مطالب منتشر شده در آنها ندارند. بعد

غافل از اینکه تجربه نشان داده است بسیاری از شعارها صرفا تا قبل از انتخابات به عنوان کسب رای مطرحند و پس از آن یا به کلی فراموش می‌شوند و یا اینکه تحقق پیدا نمی‌کنند. تعداد بسیاری از افراد طبقات پایین جامعه در نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری با توجه به شعارهای اقتصادی محمود احمدی‌نژاد به وی رای دادند اما همین‌ها پس از انتخابات نه تنها پول نفت را در سفره‌ی خود ندیدند و تغییری در معیشت خویش احساس نکردند، بلکه بیشترین بار تورم و افزایش بی‌سابقه قیمت کالاهای مصرفی و خدمات را متحمل شدند.

شاید بتوان تنها قشری را که از این نظر انتخاب نسبتا با مبنایی دارند، طبقه متوسط نامید. پس از جنگ و به خاطر سیاست‌های توسعه دولت رفسنجانی و پس از آن خاتمی، بر تعداد افراد طبقه متوسط به طور قابل ملاحظه‌ای افزوده شد و این طبقه بنا بر خاصیت خود و با توجه به میزان بالای تحصیلات در آن انتخاب‌های آگاهانه‌تر و بامبناتری را انجام می‌دهد. بدین خاطر است که کارشناسان سیاسی، طبقه متوسط را حاملان دموکراسی می‌دانند و معتقدند برای نیل به دموکراسی و نظام سیاسی باثبات باید سیاست‌هایی را اتخاذ کرد که بر تعداد افراد این طبقه افزوده شود.

به همین خاطر برخی از نظریه‌پردازان سیاسی معتقدند قبل از هر امری باید توسعه اقتصادی مد نظر سیاستمداران قرار گیرد تا از طریق رفاه اقتصادی بر تعداد افراد طبقه متوسط افزوده شود. این نظریه‌پردازان عمدتا با نگاه به کشورهای آسیای جنوب شرقی و ژاپن که پس

از انقلاب در دوران اصلاحات عموم مردم به روزنامه‌خوانی روی خوش نشان دادند و تیراژ روزنامه‌ها و تعداد آنها به طرز قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا کرد. اما با فروکش کردن شعله‌ی اصلاحات، میل مردم نیز به مطالعه‌ی روزنامه کاهش پیدا کرد.

این امر رابطه دوسویه‌ای را نشان می‌دهد که از یک طرف مردم می‌توانند شرایطی را ایجاد کنند که فضای بازی در کشور ایجاد شود تا از طریق آن روزنامه‌های مستقل منتشر شوند و از طرف دیگر به خاطر ایجاد آن شرایط و رونق مباحث سیاسی، می‌توان انتظار بالا رفتن سطح دانش سیاسی مردم را داشت.

انتشارات امید فردا تقدیم می‌کند

وقتی که گرمابه‌داری شهردار شهر می‌شود!
مجموعه داستان انتقادی و اجتماعی ایران معاصر داود علی‌بابایی
قیمت ۲۸۵۰ تومان
ای انسان تا حس نکنی نیندیشی، تانیندیشی خلق نکنی، پس چه بهتر با دردهای جامعه آشنا شوی!

وزیر کشی از بزرگمهر تا به امروز
جعفر مهدی‌نیا
قیمت: ۶۰۵۰ تومان
می‌گویند تاریخ، زمین باروری است که در آن تخم اعم از مرغوب یا نامرغوب به هدر نمی‌رود...!

تاریخچه انقلابات جهان
(انقلاب آمریکا - انقلاب کوبا)
حبیب‌الله شاملوبی
قیمت: ۶۲۰۰ تومان

نگرشی جدید بر حقوق بانوان در اسلام
آیت‌الله العظمی دکتر محمد صادقی‌تهرانی نویسنده در این کتاب کوشیده حقوق زنان را با توجه به شرایط اجتماعی آنان مورد تجزیه و تحلیل علمی، فقهی و قرآنی قرار دهد.
قیمت: ۲۸۰۰ تومان

بیست و پنج سال در ایران چه گذشت؟
(از بازرگان تا خاتمی)
مؤلف: داود علی‌بابایی
این مجموعه شامل چندین جلد می‌باشد. در این مجموعه نویسنده کوشیده است بدون گرایش فردی و گروهی و بی‌طرفانه با توجه به منابع و ماخذ و مشاهدات خود یک تاریخ سیاسی کامل را از دوران بعد از انقلاب به رشته تحریر درآورد.

فراخوان مقاله و ثبت نام در هشتمین همایش ایمنی، بهداشت و محیط زیست در معادن و صنایع معدنی

شرکت تهیه و تولید مواد اولیه ایران و شرکت سنگ آهن مرکزی ایران (باقی)

۷-۵ آذر ۱۳۸۷

شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، تحت پوشش سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران در نظر دارد با همکاری مجامع علمی، دانشگاهها و ارگان های ذی ربط و به منظور صیانت از سلامتی نیروی انسانی، ارتقاء سطح ایمنی و بهداشت و حفاظت از محیط زیست در معادن و صنایع معدنی و هم چنین با هدف تبادل اطلاعات، تجربیات و دانسته های علمی و فنی و افزایش دانش دست اندرکاران بخش معدن و صنایع معدنی در حیطه های بهداشت حرفه ای، ایمنی و نجات، طب کار، مهندسی بهداشت صنعتی و محیط زیست، هشتمین همایش را در هفته اول آذر ماه ۱۳۸۷ توسط شرکت سنگ آهن مرکزی ایران (باقی)، در مرکز همایش های صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در تهران برگزار نماید.

لذا از کلیه متخصصین و محققین گرامی دعوت به عمل می آید ضمن شرکت فعال در این همایش با ارسال مقالات پژوهشی نتیجه فعالیت های علمی خود را در اختیار جامعه شاغلین معادن و صنایع معدنی قرار دهند. مهلت ارسال خلاصه مقالات (حداکثر یک صفحه) حد اکثر لغایت ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۳۸۷ و اصل مقالات (حداکثر ۱۰ صفحه) حد اکثر لغایت ۳۱ مردادماه ۱۳۸۷ می باشد خاطر نشان می شود به خلاصه یا اصل مقالاتی که فرم تکمیل شده زیر را همراه نداشته باشد ترتیب اثر داده نخواهد شد

از کلیه علاقمندان درخواست می گردد جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت همایش به آدرس www.hsecongress.com مراجعه نمایند.

آدرس دبیرخانه همایش: خیابان ولی عصر مقابل سینما استقلال شماره ۶۸۵ برج جنوبی شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران

آدرس پست الکترونیکی: hse@hsecongress.com , hse@hsecongress.ir

تلفن: ۸۸۹۴۵۱۱ - ۸۴۸۱۳۳۲۴ - ۸۴۸۱۳۳۲۵ - ۲۲۷۴۳۹۹۴ - ۴۲۵۴۴۸۰ (۰۳۵۲) - شماره: ۲۲۷۴۳۹۹۵

محورهای همایش:

- ارتقاء عملکرد HSE پیمانکاران شاغل در معادن و صنایع معدنی	- سیستم های مدیریت ایمنی، بهداشت حرفه ای و محیط زیست (HSE) در معادن و صنایع معدنی
- ارزیابی قوانین و مقررات HSE مرتبط با معادن و صنایع معدنی در ایران و جهان	- چارچوب HSE PLAN برای طرحهای توسعه، پیمانکاران
- راهکارهای ارتقاء سطح فرهنگ ایمنی در معادن و صنایع معدنی ایران	- شناسایی، ارزیابی و کنترل خطرات و ریسک های HSE در معادن و صنایع معدنی
- مدیریت HSE و توسعه پایدار	- حوادث و بیماریهای ناشی از کار در معادن و صنایع معدنی
- راهکارهای اجرایی بهبود شرایط HSE در معادن و صنایع معدنی	- فناوری های مدرن در ایمن سازی معادن
- نقش سرمایه گذاری در رشد و شکوفائی اقتصاد معادن و صنایع معدنی	- جنبه های HSE در عملیات اکتشاف، استخراج و فرآوری مواد معدنی
- بازسازی معادن	- جنبه های اقتصادی بهبود عملکرد بهداشتی و ایمنی در معادن و صنایع معدنی
- سایر موضوع های مرتبط با عنوان همایش	- مدیریت ضایعات جامد و پساب ها در معادن و صنایع معدنی

هزینه ثبت نام شامل یک نسخه از مجموعه مقالات و پذیرایی در روزهای برگزاری همایش بشرح زیر می باشد:

۱- شخصیت های حقیقی ۲۵۰۰۰۰ ریال ، حقوقی ۵۰۰۰۰۰ ریال

۲- دانشجویان گرایش های مرتبط براساس سهمیه ای که برای هر دانشگاه مشخص می شود و باتائیدیه از دانشگاه مربوطه با اعمال تخفیف ویژه ۱۵۰۰۰۰ ریال .

۳- کسانی که مقاله آنها جهت ارائه در همایش پذیرفته شود از پرداخت هر گونه هزینه معاف می باشند .

۵- علاقمندان به شرکت در همایش می توانند هزینه مربوطه را به حساب جاری شماره ۸۲۵۱۵ کد ۲۰۲۴۰ بانک تجارت شعبه مرکزی باقی بنام شرکت سنگ آهن مرکزی ایران واریز نموده و اصل فیش را همراه فرم تکمیل شده ذیل به دبیرخانه همایش ارسال دارند .

ضمناً چهارمین نمایشگاه تجهیزات و ماشین آلات معدنی و امکانات ایمنی، بهداشتی و زیست محیطی در معادن و صنایع معدنی در مجاورت همایش برگزار خواهد شد. برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت همایش مراجعه نمایید.

در روز پنجشنبه ۷/ آذر ماه ۱۳۸۷ کارگاه آموزشی در نظر گرفته شده است که در روزهای برگزاری همایش از علاقمندان به شرکت در آن ثبت نام بعمل می آید.

فرم ثبت نام هشتمین همایش HSE در معادن و صنایع معدنی ایران

نام و نام خانوادگی: _____ درجه تحصیلی: _____ نوع تخصص یا زمینه فعالیت: _____ نام محل کار: _____

نشانی دقیق پستی: _____

کد پستی: _____

متقاضی شرکت در همایش هستم

در صورت ارسال مقاله یا خلاصه مقاله عنوان مقاله و نام ارائه دهنده (گان): _____

تاریخ: _____ امضاء: _____

تلفن محل کار: _____ تلفن همراه: _____ پست الکترونیکی: _____

با مقاله بدون مقاله می باشم.